

5

Od zbirateljstva do javnega muzeja

Teško je orisati natančen obris zbirateljstva. Zbirateljstvo je raznovrstno in ga določajo akterji, duh, okus in družba trenutnega obdobja. Pogosto je nenamerno dejanje za oblikovanje javnega muzeja. Pozitivna vrednost, ki jo je ta antropološka drža imela v preteklosti, je dandanes izgubila svoj pomen, predvsem na področju arheologije, kjer se je z napredovanjem študij izkazalo, da je nujna povezava med najdbami in njihovim izvorom. V današnjem času je oblikovanje arheoloških zbirk, ki so sestavljene izključno na osnovi estetskih kriterijev, omejena za državnimi zakoni, katerih izvajanje zagotavlja Ministrstvo za kulturo s pomočjo posebnih policijskih enot.

6

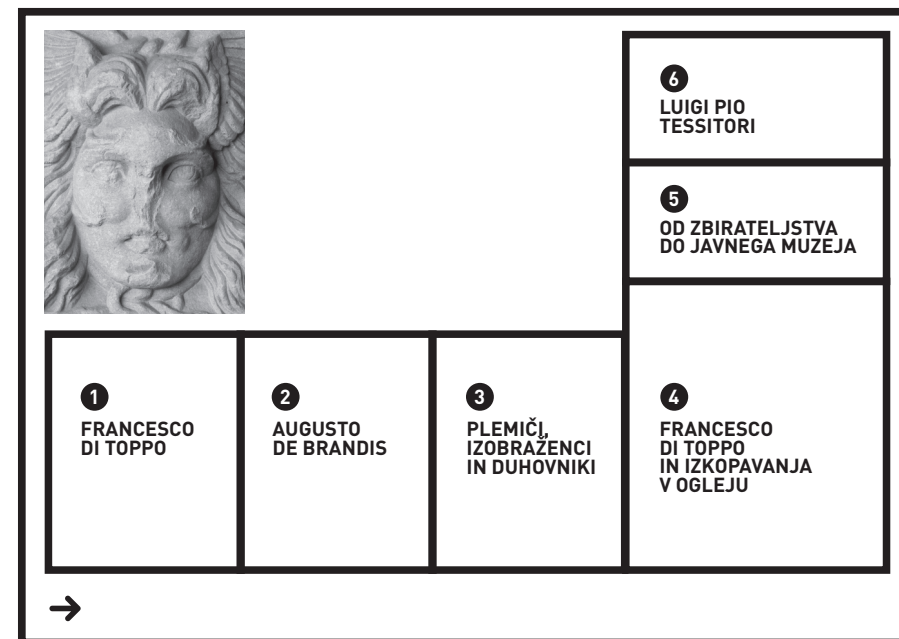
Luigi Pio Tessitori

Luigi Pio Tessitori (1887 - 1919) je leta 1914 pripotoval v Indijo po nalogi družbe Asiatic Society of Bengal. Po kratkem postanku v Kalkuti se je preselil v Rajasthan, kjer je opravljal zgodovinske in epigrafske raziskave. Srečanje s Sirom Johnom Marshallom, glavnim direktorjem Archaeological Survey of India, mu je omogočilo, da je kot učenjak svojo pozornost usmeril tudi v arheologijo in se je začel ukvarjati z obširno pripravo štetja starin, ki so se nahajale v Rajasthanu. Proti koncu leta 1918 je med raziskovanjem v suhi strugi reke Ghaggar odkril zelo stara pričevanja. Šlo je za nekaj nerazvozljivih pečatov, ki so prvič potrdili prisotnost predzgodovinskega najdišča v regiji. Pri uspešnih raziskavah pa se je nakazal problem hranjenja številnih odkritih najdb, za katere je Tessitori hotel odpreti arheološki muzej v Bikanerju. Njegovo delo je prekinila smrt 22. novembra 1919.

Arheološki muzej

UDINE

13. maja 1866, ko je bila Furlanija še del avstro-ogrskega imperija, so v palači Bartolini odprli Furlanski muzej, da bi v njem "učenjaki našli pašnik učenosti in kulture, obiskovalci pa bi dobili boljši vpogled v kulturo Furlanije". Muzej združuje več pomenov: zgodovinske, arheološke, numizmatične, zbirke, slike, grafike in fotografije, naravoslovne najdbe in knjižnica. V dvoranah so razstavljeni primerki, ki so sad zbirateljev, in tako danes kot nekdaj predstavlja prvotno zbirko Arheološkega muzeja. Čar preteklosti in umska radovednost sta spodbudili k arheološkemu raziskovanju številne furlanske plemiče, kot so Asquini, de Brandis, Frangipane, Gorgo, Gropplero, di Prampero, di Toppo, pa tudi mnoge znane izobražence kot so Antonio in Vincenzo Joppi, Giovanni Marinelli, Valentino Ostermann, Jacopo in Giulio Andrea Pirona, Pietro in Carlo Sameda de Marco, Alexander Wolf in še veliko drugih.

1

Francesco di Toppo

Znan meščan in mestni upravitelj, zemljiški posestnik in človekoljub, pomemben predstavnik meščanstva, ki je bil navdušen nad umetnostjo devetnajstega stoletja, Francesco di Toppo (1797-1883), je bil tudi odličen zbiratelj arheoloških najdb in književnik. Delal je kot časten nadzornik za Oglej in je bil edini poročevalec ugledne arheološke revije za Furlanijo. Novice o izkopaninah starin so se leta 1876 začele širiti po vsej Kraljevini Italiji. Francesco di Toppo je od očeta, ki je "na svoji zemlji okrog Ogleja opravljal kmečka dela, podedoval arheološko zbirko in šele leta 1858, ko je srečal pruskega maršala Hellerja, se je začel zanimati za družinsko strast. Tako je začel raziskovati na svojih zemljiščih v Ogleju, kjer je odkril "nagrobne plošče, kamnite žare, sarkofage [...] številne glinene lonce". Del tega materiala predstavlja glavno jedro arheoloških zbirk mesta Videm.

2

Augusto De Brandis

Leta 1924 je Augusto de Brandis (1870-1928), pomemben predstavnik stare furlanske družine, s svojeročno oporoko zapustil Muzeju Videm materiale, ki jih je zbral v času svojega dolgotrajnega zbirateljstva. Bil je častnik vojne mornarice Kraljevine Italije in je na svojih številnih potovanjih pristal v nekaterih najpomembnejših središčih južne Italije, ki so bile od začetka 8. stoletja pred Kristusom pod Grki, kot Taranto, Siracusa in Neapelj. Ti obiski so zagotovo vplivali na oblikovanje njegove zbirke, ki je bila sestavljena predvsem iz arheoloških najdb iz obdobja Velike Grčije. Kupoval jih je v Tarantu ob koncu devetnajstega stoletja, ko trgovanje z arheološkim materialom še ni bilo urejeno z državnimi zakoni. Zbirateljstvo je bila družinska strast, zaradi česar je imel redne stike s preprodajalci umetnin in prodajalci starin po celi Evropi. Na njegovo izbiro sta vplivala njegov osebni okus in želja, "da bi posedoval čim več redkih stvari".

3

Plemiči, izobraženci in duhovniki

Priključitev Furlanije Kraljevini Italiji leta 1866 je ugodno vplivala na gorečo kulturno klimo, ki je v zadnjih desetletjih devetnajstega stoletja pustila pečat v furlanskem glavnem mestu. V tistem času nastane Mestni muzej in na željo finančnega ministra, Quintina Selle ustanovijo nekatere komisije, med katerimi naj omenimo komisijo za arheologijo. Namen ustanovitve je bila udeležba na Svetovni razstavi v Parizu leta 1867, na kateri je Sella hotel, da bi Furlanija postala jasno prepoznavna. V tem času so furlanski intelektualci, med katerimi so bili plemiči, izobraženci in duhovniki izbirali materiale, ki bi na svetovni razstavi lahko primerno predstavljali novo italijansko pokrajino in na osnovi tega kulturnega vrenja so Furlanskemu muzeju podarili arheološke materiale s precejšnjo estetsko in dokumentarno vrednostjo.

4

Francesco di Toppo in izkopavanja v Ogleju

Leta 1859 je Francesco di Toppo začel s svojimi arheološkimi raziskavami v Ogleju in sicer v predelu "Colombara", ki je zaradi številnih najdb in izkopavanja očeta Niccolò znano že od osemnajstega stoletja. Izvedbo del je zaupal kmetom najemnikom, ki so delali verjetno v zimskem in pomladanskem času. Najdene predmete so dostavljali v vilo Florio, ki je bila dom družine di Toppo v Buttriu. Zaradi velikega števila sarkofagov in žar, ki so shranjeni na vrtu vile di Buttrio in jih hrani Videmski muzej, domnevamo, da je di Toppo opravil izkopanine na veliki pokopališki površini. Na osnovi tipologije pridobivanja materialov je težko obnoviti opravilo, ki jo predstavljajo različne kategorije predmetov in ki žal kažejo na splošen izvor.